

**SBKP MERKEZ KOMİTESİ'NİN
YUGOSLAVYA KOMÜNİST PARTİSİ
MERKEZ KOMİTESİNE MEKTUPLARI**

**27 Mart 1948,
4 Mayıs 1948,
22 Mayıs, 1948**

Kaynak:
J. V. Stalin,
Eserler,
Cilt 16, Mayıs 1945—Aralık 1952,
SBKP(B) MK Marx-Engels-Lenin-Stalin Enstitüsü,
Ekler, sayfa 379-406
Türkçe baskı: İnter Yayınları, 1994

Elektronik Tarama ve Düzenleme;
Kıbrıs'ta Sosyalist Gerçek -Londra Bürosu

<http://www.st-cyprus.co.uk/intro.htm>
http://www.st-cyprus.co.uk/webgazette_tr/index.php

Aralık 2011

İÇİNDEKİLER

SBKP MERKEZ KOMİTESİ'NİN YUGOSLAVYA KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİNE MEKTUBU, Moskova, 27 Mart 1948	4
SBKP MERKEZ KOMİTESİ'NİN YUGOSLAVYA KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİNE MEKTUBU, Moskova, 4 Mayıs 1948	10
SBKP MERKEZ KOMİTESİ'NİN YUGOSLAVYA KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİNE MEKTUBU, Moskova 22 Mayıs, 1948	32

**SBKP MERKEZ KOMİTESİ'NİN
YUGOSLAVYA KOMÜNİST PARTİSİ
MERKEZ KOMİTESİNE MEKTUBU,
Moskova, 27 Mart 1948**

18 ve 20 Mart tarihli yanıtınızı aldık. Açıklamalarınızı temelsiz ve tümüyle yetersiz olarak değerlendiriyoruz.

1) Gagarinov örneği, bu yoldaşın iftiralara kurban gittiğine inanmamıza rağmen, tali olarak değerlendirilebilir.

Yoldaş Krutikov'a atfedilen, Sovyetler Birliği'nin bu yıl için ticari sözleşme görüşmelerinden vazgeçeceğini söylediği açıklaması, uydurmadır, çünkü Yoldaş Krutikov, böyle bir şeyi söylemiş olduğunu kesinlikle reddediyor.

2) Askeri danışmanlar meselesine gelince, burada bilginizin kaynağı bizzat ordu bakanlığının açıklamaları ve danışmanların ifadeleridir. Bilindiği gibi, Yugoslavya hükümetinin yinelenen talebi üzerine, Yugoslavya'ya Sovyet askeri danışmanları gönderildi. Ayrıca bunların sayısı, talep edilenin altındadır. Bu yüzden, Sovyet hükümetinin, danışmanlarını Yugoslavya'ya zorla kabul ettirme niyetini taşımadığı açıktır.

Ama daha sonra, Yugoslav askeri önderleri, öncelikle Koça Popoviç, Sovyet askeri danışmanlarının sayısının mutlaka %60 düşürülmek zorunda olduğunu açıkladı. Bu açıklama çeşitli biçimlerde temellendiriliyor: Bazıları, Sovyet askeri danışmanlarının Yugoslavya'ya çok pahalıya mal olduklarını söylüyor; diğerleri Yugoslavya ordusunun, Sovyet ordusunun deneyimlerine gereksinimi olmadığını belirtiyorlar; yine başkaları Sovyet ordusunun kurallarının ve yöntemlerinin donmuş ve Yugoslav ordusu için değersiz olduğunu söylüyordu; ve nihayet Sovyet askeri danışmanlarının,

faaliyetleri bir yarar sağlamadığı için maaşlarını boşuna aldıkları, bize bütün çıplaklığıyla sezdiriliyordu.

Bu olguların ışığında, Bay Cilas'ın Yugoslavya Komünist Partisi Merkez Komitesi'ndeki, Sovyet subaylarının moral açıdan İngiliz subaylarından daha aşağı oldukları yönündeki rencide edici açıklamasının anlamı kolayca anlaşılıyor. Bu anti-Sovyetik ifadenin, diğer Merkez Komite üyelerinin itirazına uğramadığı biliniyor.

Yugoslav askeri önderler, Sovyet hükümetiyle, askeri danışmanlar sorunu üzerine anlaşmak yerine Sovyet askeri danışmanlarını aşağılamaya ve Sovyet ordusunu gözden düşürmeye başladılar.

Bu durum elbette, Sovyet askeri danışmanları çevresinde düşmanca bir atmosfer yaratılmasına uygundu.

Sovyet hükümetinin bu koşullar altında, askeri danışmanlarını Yugoslavya'da daha fazla tutmaya razı olacağını varsaymak gülünç olurdu.

Yugoslav hükümeti, Sovyet ordusunu gözden düşürmeyi amaçlayan bu manevralara karşı çıkmadığı için, ortaya çıkan durumdan sorumludur.

3) Sovyet sivil uzmanlarının geri çağırılması üzerine bilgilerimizi. Belgrad'taki Sovyet elçisi Lavrentyev'in raporlarından ve bizzat uzmanların ifadelerinden alıyoruz. Sergentiç ticaret temsilcisi Lebedyev'e, Sovyet fonksiyonerlerinin ekonomik bilgiler için Merkez Komitesi'ne ve Yugoslav hükümetine başvurmaları gerektiğini söylediği iddianız, gerçeklere asla uygun değildir.

Lavrentyev'in 9 Mart tarihli raporu aşağıdadır:

“Ekonomi Konseyi'nde yardımcısı Sergentiç'in ticaret temsilcisi Lebedyev'e, bir hükümet kararının, ekonomik özellikler taşıyan bilgilerin—kime olursa olsun—verilmesini yasakladığını açıkladı. Bu nedenle Sergentiç, önceki anlaşmalara rağmen, istenen bilgileri Lebedyev'e

veremiyordu. Devletin polis organları, bu kararın uygulanmasını denetleme emri almışlardı. Sergentiç ayrıca, Kidriç'in Lebedyev'le bu konu üzerine konuşmayı amaçladığını söyledi.”

Bu rapordan, Sergentiç'in, ekonomik bilgileri Merkez Komitesi'nden ve Yugoslav hükümetinden elde etme olanağına değinmemiş olduğu ortaya çıkıyor. Ayrıca, her ekonomik bilginin Merkez Komitesi'nden ve Yugoslava hükümetinden alınmasını istemek gülünç olurdu. Bunun için Yugoslavya'da, şimdiye dek Sovyet fonksiyonerlerine gerekli tüm ekonomik bilgileri veren normal ekonomik organlar vardır.

Ayrıca Lavrentyev'in raporundan, sizin yazdığının tam tersi, yani Yugoslav devlet polisinin Sovyet temsilcilerini denetledikleri ve gözetledikleri ortaya çıkıyor.

Sovyet temsilcilerinin bu gizli gözetlenmesiyle burjuva ülkelerde (ve tümünde bile değil) karşılaştığımızı burada vurgulamak gereksiz olmayacaktır.

Ayrıca, Yugoslav devlet polisinin, Kominform'daki SBKP temsilcisi Yoldaş Yudin'i de denetlediği söylenmelidir.

Sovyetler Birliği'nin, böylesi bir muameleye tabi tutulan sivil uzmanları Yugoslavya'da bırakmayı onaylayabileceğini düşünmek gülünç olurdu.

Burada da görüldüğü gibi, ortaya çıkan bu durumun sorumluluğu Yugoslav hükümetine aittir. Sovyet hükümetini, askeri ve sivil uzmanlarını Yugoslavya'dan geri çağırma zorlayan nedenler bunlardır.

4) Mektubunuzda ayrıca, SSCB'nin hoşnutsuzluğuna yol açan ve Yugoslavya'yla ilişkilerinin kötüleşmesine neden olan başka olguları da öğrenme isteğini ifade ediyorsunuz. Sovyet askeri danışmanlarının ve sivil uzmanlarının geri çağırılmasıyla hiç bir ilişkisi bulunmayan bu olgulara aşağıda değiniyoruz.

1) Bildiğiniz gibi Yugoslav liderler arasında anti-Sovyet söylentiler dolaşiyor: SBKP yozlaşmak üzeredir, SSCB'de

büyük devlet şovenizmi egemendir. SSCB yeni Yugoslavya'yı ekonomik olarak boyunduruk altına almak istemektedir, Kominform SBKP için diğer partileri egemenliği altına almanın bir aracıdır, vs... Bu anti-Sovyet ifadeler çoğunlukla: "SSCB'de sosyalizm devrimci olmaktan çıktı", veya "devrimci sosyalizmin gerçek taşıyıcısı tek başına Yugoslavya'dır" gibi solcu safsataların ardına gizlenmektedir. SBKP üzerine bu tür yargıları, Cilas,

Vukmanoviç, Kidriç ve Rankoviç gibi şüpheli Marksistlerden duymak oldukça memnuniyet verici. Ancak bu söylentilerin artık uzun süreden bu yana yüksek Yugoslav fonksiyonerleri arasında dolaşması ve SBKP ile YKP arasındaki ilişkileri zorlaştıran anti-Sovyet bir atmosfer yaratması daha önemlidir.

Nasıl SBKP'nin başka komünist partileri eleştirme hakkı varsa, her komünist partinin ve bunların arasında YKP'nin de SBKP'yi eleştirme hakkına sahip olduğunu reddetmiyoruz. Ama Marksizm, eleştirinin gizli ve iftiracı değil, açık ve dürüst olmasını ister, özellikle eleştirilenin yanıtı olanağı yoksa. Fakat Yugoslav fonksiyonerlerinin eleştirisi ne açık ne de dürüsttür; kalleşcedir, çünkü el altından SBKP'nin ününü zedelerken, dışa yönelik onu ikiyüzlülük içinde övüyorlar, pohpoplayarak ve iltifatlarla onu göklere çıkarıyorlar. Bu eleştirinin amacı, Sovyet rejimini karalamaktır.

Yugoslav partisi kitlelerinin bu anti-Sovyetik eleştiriden haberi olsa, bunu, yabancı ve düşmandan esinlenmiş olarak mah-kûm edeceklerinden kuşku duymuyoruz. Ama bu konuda bilgileri yok, çünkü bizce Yugoslav fonksiyonerler, bu eleştiriyi kulislerde, geniş kitlelerden gizli yapmaya özen gösteriyorlar.

Troçki'nin SBKP'ye savaş ilan etme planını yaptığında, onu yozlaşma ve şovenizmle suçlamaya başladığını anımsamak iyi olacaktır. Tabii herşeyi, Sovyet devrimi üzerine şık gevezeliklerle süslüyordu. Ama yozlaşan, Troçki'nin kendisiydi ve bilindiği gibi, maskesi düşürüldükten hemen

sonra, SBKP'nin ve Sovyetler Birliđi'nin açık dūřmanlarının kampına geçti. Onun politik kariyerinin öğretici olabileceğine inanıyoruz.

2) YKP'nin bugünkü konumundan huzursuzluk duyuyoruz. YKP'nin önder parti olmasına rağmen, hâlâ tam legal olmaması ve hâlâ yarı legal durumda bulunması gerçekten gariptir.

Parti organlarının kararları, olması gerektiği gibi basında yayınlanmıyor. Partinin faaliyet raporları da yayınlanmıyor.

YKP içinde demokrasi yok. Parti Merkez Komitesi'nin çoğunluğu seçilmiyor, bilakis atıyor. Parti içinde eleştiri-özeleştiri yoktur, ya da hemen hemen hiç yoktur. Kadroların sevk ve idaresinden sorumlu Merkez Komite sekreterinin aynı zamanda polis bakanı olması karakteristiktir; bu, Parti kadrolarının, polis bakanının denetimine tabi olmaları anlamına gelir. Marksizmin öğretilerine göre, tüm devlet organlarını denetlemesi gereken partidir. Yugoslavya'da polis bakanı Parti'yi denetliyor. Bu kuşkusuz ki, Yugoslav Partisi'nde yiğinlarının inisiyatif eksikliğinin açıklamasıdır.

Böylesi bir örgüt elbette Marksist-Leninist olarak tanımlanamaz. YKP kendisini, kapitalist unsurların sosyalizm tarafından barışçıl asimilasyonu kokmuş opörtünist teorisıyla, Bernstein, Vollmar, Buharin'den alınmış bir teoriyle, uyuşturuyor.

YKP'de sınıf mücadelesi ruhu hissedilmiyor. Kırdı ve kentlerde kapitalist unsurların gelişimi tam bir canlanma içindedir.

Marksizm-Leninizm teorisine göre parti, kendi programına sahip olan ve partisizler kitlesi içinde kaybolmayan, ülkenin önde gelen ve temel gücü olarak değerlendirilir. Yugoslavya'da tersine Halk Cephesi temel ve önde gelen güç olarak değerlendiriliyor ve Parti'nin Halk Cephesi içinde erimesine çalışılıyor. Yugoslavya Halk Cephesi'nin II. Kongresi'nde Yoldaş Tito şöyle diyordu: "YKP'nin Halk Cephesi'nden farklı

bir programı var mı? Hayır. YKP'nin farklı bir programı yok, Halk Cephesi'nin programı onun da programıdır". 40 yıl önce Menşeviklerin bir bölümü farklı bir şey önermedi, Marksist parti, bir partisiz işçiler örgütü içinde erimeliydi.

3) İngiliz ajanı Velebit'in hâlâ, dışişleri bakan vekili olarak Yugoslav dışişlerinde bulunması anlaşılır bir şey değil. Yugoslav yoldaşlarımız Velebit'in bir İngiliz ajanı olduğunu biliyorlar, Sovyet hükümetinin temsilcilerinin onu ajan olarak gördüğünü de biliyorlar. Buna rağmen Velebit, dışişleri bakan vekili olarak görevinde kalıyor. Yoksa Yugoslav hükümeti, Velebit'in tam da İngiliz ajanı özelliğinden mi yararlanmayı amaçlıyor? Bilindiği gibi burjuva hükümetler, personelleri arasında yaranmak istedikleri büyük emperyalist devletlerin ajanlarına gözyummada bir sakınca görmezler; böylece bu devletlerin denetimi altına girmeyi hazır olduklarını gösterirler. Bize gelince, böylesi bir tutumun Marksistlere yakışmadığı görüşündeyiz.

Herhalükârda, Sovyet hükümeti Yugoslav hükümetiyle yazışmalarını bir İngiliz ajanının denetimine tabi tutmayı istemiyor. Velebit Yugoslavya Dışişleri Bakanlığı'nda kaldığı sürece, Sovyet hükümeti kendisini, Yugoslav hükümetiyle açıkça ve Yugoslavya Dışişleri Bakanlığı üzerinden yazışmama gibi hoş olmayan bir durumun içinde görüyor.

Sovyet hükümetinin ve SBKP MK'sının hoşnutsuzluğunu doğuran ve SSCB'yle Yugoslavya arasında ilişkilerin kötüleşmesine yol açan olgular bunlardır. Bu olguların, askeri ve sivil uzmanların geri çağrılmasıyla bir ilişkisi yoktur. Ama ülkelerimiz arasındaki ilişkilerin gittikçe kötüleşmesinde önemli bir rol oynuyorlar.

İmza: SBKP Merkez Komitesi
Moskova, 27 Mart 1948

**SBKP MERKEZ KOMİTESİ'NİN
YUGOSLAVYA KOMÜNİST PARTİSİ
MERKEZ KOMİTESİNE MEKTUBU,
Moskova, 4 Mayıs 1948**

Yanıtınızı ve Tito ile Kardeli yoldaşlar tarafından imzalanmış 13 Nisan 1948 tarihli, YKP Merkez Komitesi

Genel Kurul oturumunun kararlarına ilişkin resmi açıklamayı aldık.

Ne yazık ki bu yazılar, özellikle Tito ve Kardeli yoldaşlar tarafından imzalanmış olan yazı, meseleyi yalnızca daha da karmaşıktırabilir ve anlaşmazlığı kötüleştirir.

Bu yazıların tonu aşırı bir hırsı eleveriyor. Bunlarda ne gerçeği söyleme isteği ne de işlenen hataları kabullenme arzusu bulunuyor. Yugoslav yoldaşlar eleştiriyi Marksist tarzda değil, bilakis küçük-burjuva tarzda karşılıyorlar, başka bir deyişle, eleştiriyi YKP Merkez Komitesi'nin prestijine bir saldırı olarak ve Yugoslav önderlerin hırslarına karşı bir tehdit olarak algılıyorlar. Yanılgılarını bütünüyle reddetmeyi, bu yanılgılar aşık olmasına rağmen yeğliyorlar. 27 Mart tarihli mektubumuzda ortaya koyduğumuz herkesçe bilinen olguları inkar ediyorlar. Tito ve Kardeli yoldaşlar anlaşılan, böyle bir yöntemin çocukça olduğunu ve olgularla belgeleri kabul etmedeki temelsiz direnişlerinin, herhangi bir kimseyi ikna etmekten çok uzak olduğunu, yalnızca gülmeye tahrik edebileceğini kavramıyorlar.

1) Sovyet askeri danışmanlarının Yugoslavya'dan geri Çekilmesi. SBKP Merkez Komitesi, 27 Mart tarihli mektubunda, Sovyet askeri danışmanlarının geri çağrılmasının nedenlerini ortaya koydu. Tito ve Kardeli yoldaşlar,

danışmanlarımızın şikayetlerinin haklı olduğunu reddediyorlar. Neden SBKP Merkez Komitesi, Tito ve Kardeli yoldaşların temelsiz açıklamalarına, Sovyet askeri danışmanlarının sayısız şikayetlerinden daha çok inansın? SSCB, halk demokrasisi ülkelerinin hemen hemen hepsine askeri danışmanlar gönderdi. Bu ülkelerdeki askeri danışmanlardan tek bir şikayetin bile gelmediği burada saptanmalıdır. Yalnızca, bu alanda anlayış eksikliğinin egemen olduğu Yugoslavya'dan bu tür şikayetler geliyor. Yalnızca Yugoslavya'da bu eksik anlayış saptanabiliyor. Sovyet askeri danışmanlarının Yugoslavya'da karşı karşıya oldukları özellikle düşmanca muamelenin açıklaması bu olguda aranamaz mı?

Tito ve Kardeli yoldaşlar, Yugoslavya'daki Sovyet askeri danışmanlarının geçiminin ne kadar büyük harcamalara neden olduğuna değiniyor ve ülkelerinde bulunan Sovyet generallerinin, Yugoslav generallerinden üç ya da dört kat fazla Dinar olarak ücret aldıklarını vurguluyorlar. Bu olgunun Yugoslav askeri çevrelerinde eleştiriye yol açtığını ekliyorlar. Ne var ki öncelikle, Yugoslav generallerin, maaşları dışında sayısız aynı ödemeler ve ücretsiz ev, hizmetkârlar, bakım vs. aldıkları saptanmalıdır. Bunun dışında Sovyet generallerinin Yugoslavya'da aldıkları maaş, Sovyetler Birliği'nde aldıklarına denktir. Sovyet hükümeti, resmi görevle Yugoslavya'da bulunan Sovyet generallerinin gelirlerinin kısıtlanmasını tabii ki kabul edemezdi.

Yugoslavya'daki Sovyet generallerin geçim masraflarının, Yugoslav bütçesi için bir yük oluşturması mümkündür. Ancak bu durumda Yugoslav hükümetinin Sovyet hükümetine başvurması ve bu masraflara katılmasını önermesi gerekirdi. Kuşkusuz Sovyet hükümeti böylesi bir öneriyi kabul ederdi. Ama Yugoslavlar başka bir yol seçtiler: Sorunu uygun bir biçimde koymak yerine, askeri danışmanları aşağılamaya, onlara, (onları—ÇN.) hazır yiyciler gibi görerek davranmaya ve

Kızıl Ordu'yu küçük düşürmeye başladılar. Yugoslav hükümeti, Sovyet hükümetine ancak, Sovyet askeri danışmanlarının çevresinde artık düşmanca bir atmosfer oluştuktan sonra başvurdu.

Böyle bir duruma Sovyet hükümeti elbette ki göz yumamazdı.

2) Yugoslavya'daki Sovyet sivil uzmanları üzerine. SBKP Merkez Komitesi 27 Mart tarihli mektubunda, Yugoslavya'dan sivil uzmanların geri çağırılmasının nedenlerini ortaya koydu. Yukarıda açıklandığı gibi, Sovyet sivil uzmanlar ve Yoldaş Yudin de, Yugoslav devlet polisinin gözetimi altına alındı.

Tito ve Kardeli yoldaşlar bu gerçeği reddediyor. Ama neden SBKP Merkez Komitesi, Tito ve Kardeli yoldaşların temelsiz iddialarına, Sovyet vatandaşlarının ve bizzat Yoldaş Yudin'in şikayetlerinden daha çok insansın? Tüm halk demokrasilerinde Sovyet sivil uzmanları var. Ama yalnızca Yugoslavya'dakiler şikayet ediyor.

Sovyet hükümeti böyle bir duruma gözyummak istemedi ve sivil uzmanlarını geri çağırıldı.

3) Velebit ve Yugoslav Dışişleri Bakanlığı kurmayındaki diğer casuslar üzerine.

Kardeli ve Cilas yoldaşların, Yoldaş Molotov'la bir görüşme esnasında, Velebit'e yönelik suçlamalara karşı sakınca düşüklerini ve Velebit'in durumunun tamamen açıklanmamış olduğuna dikkat çektiklerini ileri süren Tito ve Kardeli yoldaşların anlatımı doğru değildir. Gerçekte bu yoldaşların, Yoldaş Molotov'la konuşması sırasında, Belebit'e karşı kuşkunun bulunduğu ve Büyük Britanya için casusluk yapıp yapmadığının sorgulandığı açıklandı. Tito ve Kardeli yoldaşların, Velebit'in Dışişleri Bakanlığı'ndan uzaklaştırılmasını, onun mahvolmasıyla eşitlemeleri tuhaftır.

Neden Velebit “mahvedilmeksizin” dışişleri bakanlığından uzaklaştırılamasın?

Tito ve Kardeli yoldaşların garip açıklamasına göre, Vele bit, faaliyetinin denetlenebilmesi için görevinde bırakılmıştır. Onu önce uzaklaştırmak ve bundan sonra tavrını sınamak daha normal olmaz mıydı? Üstelik Sovyetler Birliği’ne karşı düşmanca duygular besleyen bir İngiliz ajanına karşı bu lütüfkarlık nereden geliyor?

Fakat Velebit, dışişleri bakanlığındaki tek casus değildir. Sovyet temsilcileri, Londra’daki İngiliz Elçisi Leontiç’in bir İngiliz casusu olduğunu Yugoslav liderlere bir çok kez açıkladılar. Bu İngiliz casusu memurun neden hâlâ Dışişleri Bakanlığı’nın hizmetinde kaldığının nedenleri bilinmiyor.

Ayrıca Sovyet hükümeti, Londra’daki Yugoslav elçiliğinde Leontiç’in dışında, adlarını burada vermeyeceğimiz, üç görevlinin daha İngiliz gizli servisi için çalıştıklarını biliyor. Sovyet hükümeti bu iddianın tüm sorumluluğunu üstlenmektedir. Aynı şekilde, Birleşik Devletler elçisinin Belgrad’da evindeymiş gibi davranabilmesi ve sayıları gittikçe artan muhbirlerinin serbestçe dolaşabilmeleri de anlaşılabilir bir şeydir.

Yugoslav celladı Nediç’in dostlarının ve akrabalarının, Yugoslav devlet ve parti aygıtında kolayca ve rahatça yuvalanmaları da aynı şekilde anlaşılabilir.

4) Yugoslavya’daki Sovyet elçisi ve Sovyet devleti üzerine. 13 Nisan 1948 tarihli mektuplarında Tito ve Kardeli yoldaşlar şöyle yazıyorlar:

“Sovyet elçisi olarak onun (Lavrentyev’in), kimden olursa olsun, Partimizin faaliyeti üzerine bilgi toplamaya hakkı olmadığı görüşünderiz. Bu onun görevi değildir.”

Tito ve Kardeli'nin bu açıklamasını yadırgayıcı ve anti-Sovyetik olarak değerlendiriyoruz. SSCB komünist hükümetinin, Yugoslavya'nın komünist hükümeti nezdinde temsilcisi olan bir elçiyi, herhangi bir burjuva elçiyle, görevi Yugoslav devletinin temellerini sarsmak olan bir burjuva devletinin sıradan bir memuruyla aynı kefeye koyuyorlar. Tito ve Kardeli yoldaşların bu denli düşmelerini anlamak zordur. Sovyet elçisine karşı böylesi bir tutumla. SSCB ile Yugoslavya arasında varolan dostça ilişkilerden vazgeçtiklerini kavramıyorlar mı? Sovyet elçisinin, Yugoslavya'yı Alman işgalinden kurtarmış olan dost bir ülkenin, sorumlu komünistinin ve temsilcisinin zaman zaman Yugoslav komünistleriyle çeşitli meseleler üzerine konuşma hakkına değil, görevine de sahip olduğunu kavramıyorlar mı?

Tito ve Kardeli yoldaşlara, bizim Moskova'da, Yugoslav elçisini sıradan bir memur olarak değerlendirmedığımızı ve onu burjuva bir elçiyle aynı kefeye koymadığımızı söylemek isteriz. Onun elçi olması, komünist olmaktan çıktığı anlamına gelmiyor. Ona Partimiz hakkında bilgi toplaması için izin veriyoruz ve bunu yapıyor olması da çok muhtemeldir.

Yugoslav yoldaşların Sovyet elçisine ilişkin bu tutumu rastlantı olarak değerlendirilemez. Bu, SSCB dış politikasıyla Anglo-Amerikalıların dış politikası arasında fark görmeyen ve Sovyet dış politikasını İngilizlerin ve Amerikalıların dış politikasıyla eşitleyen Yugoslav hükümetinin genel tutumunun bir parçasıdır yalnızca.

Bu bağlamda, Tito yoldaşın 1945 Mayıs'ında Lubliyanada yaptığı konuşma çok karakteristiktir. Şöyle diyordu:

“Bu savaşın adil bir savaş olduğu söylendi ve biz onu böyle değerlendirdik. Ama sonun da adil olmasını talep ediyoruz, herkesin kendi evinin efendisi olmasını talep ediyoruz; başkalarının masraflarını biz ödemek

istemiyoruz, bozuk para olmak istemiyoruz. Bir etkinlik alanları politikasının içine çekilmek istemiyoruz.”

Tito bunu Triyeste sorunuyla ilgili olarak söylüyordu. Bilindiği gibi Anglo-Amerikalılar gerçi Sovyetler Birliği’nden, Yugoslavya yararına bir dizi toprak tavizleri kopardı, ama sonra, Fransızlarla uyum içinde, Rusların Triyeste’yi Yugoslavlara bırakma önerisini reddetti ve Triyeste’yi İtalya’da bulunan birlikleriyle işgal etti. Bütün diğer olanaklar tükenmiş olduğundan, Triyeste’yi Yugoslavya’ya vermek için Sovyetler Birliği’nin Anglo-Amerikalılarla Triyeste yüzünden savaşa girmekten ve kenti zorla almaktan başka çaresi kalmamıştı. Yugoslav yoldaşlar, böylesine korkunç bir savaştan sonra Sovyetler Birliği’nin yeni bir savaşa girişmeyeceğini çok iyi biliyorlardı. Buna rağmen bu durum Yugoslav yoldaşlarda, Tito’nun konuşmasında ifadesini bulan, hoşnutsuzluğa yol açtı. Tito’nun açıklamaları yalnızca emperyalist devletlere karşı değil, SSCB’ye karşı da yönelmişti.

YKP MK’sının Politbürosu, Yoldaş Tito’nun bu anti-Sovyetik tutumuna karşı çıkmadı. YKP fonksiyonerleri tarafından, Parti kadrolarının dar bir grubu içinde, SSCB’nin sözümona emperyalist bir devlet olarak yozlaşması ile ilgili yürütülen iftiracı kampanyanın kaynağını burada görüyoruz.

Tito ve Kardeli yoldaşların Sovyet hükümetine bununla ilgili verdikleri açıklamalar tümüyle yetersiz olduğundan, Belgrad’daki SSCB elçisi Yoldaş Sadçikov, 5 Haziran 1945’de hükümetinden, aşağıdaki bildiriye Yugoslav hükümetine iletme emri aldı:

“Yoldaş Tito’nun konuşmasının, Sovyetler Birliği’ne karşı düşmanca bir çıkışı temsil ettiği ve Yoldaş Kardeli tarafından yapılan açıklamanın doyurucu olmadığı görüşündeyiz. Sovyet okurlar, Yoldaş Tito’nun konuşmasını bu anlamda anlıyorlar ve

başka türlü de anlaşılabilir zaten. Eğer Sovyetler Birliği'ne karşı bu tür bir saldırıyı tekrarlarsa, kendisine basında yayınlanacak açık bir eleştiriyle yanıt vermek ve onu teşhir etmek zorunda kalacağımızı Yoldaş Tito'ya söyleyin.”

Yugoslav önderlerini, burjuva elçilerle aynı kefeye koydukları Sovyet elçisine karşı yaklaşımları, Yoldaş Tito'nun bu tutumundan kaynaklanıyor.

Öyle anlaşılıyor ki, Yugoslav önderler, gelecekte anti-Sovyetik tutumlarında ısrar edecekler; ama Yugoslav yoldaşlar, böylece, Sovyetler Birliği'yle dostça ilişkilerden vazgeçmeye yolaçan bir yola Sovyetler Birliği'yle dostluğa ihanet, sosyalist birleşik cepheye SSCB'ye ve halk demokrasilerine ihanet yoluna adım attıklarını şimdiden bilmeliler. Sovyetler Birliği'nin maddi yardım ve desteğini talep etme hakkını yitireceklerini de bilmeliler, çünkü SSCB yalnızca dostlarına yardım edebilir. Tito ve Kardeli yoldaşların dikkatini, SSCB elçilerine ve Sovyet devletine karşı bu anti-Sovyetik tavırları yalnızca Yugoslavya'da saptadığımız (konusuna —ÇN) çekmek istiyoruz. Diğer halk demokrasilerinde SSCB'yle ilişkiler her zaman dostçaydı ve dostçadır.

Bugün Yoldaş Tito'yla tamamen dayanışma içinde olan Yoldaş Kardeli'nin, üç yıl önce, Yoldaş Tito tarafından Lubliyanada yapılan konuşmayı, tümüyle farklı değerlendirdiğini saptamak ilginçtir. O zaman Belgrad'daki Sovyet elçisinden 5 Haziran 1945'de Yoldaş Kardeli ile yaptığı bir görüşme üzerine, şu bilgiyi aldık:

“Bugün düşüncelerinizi Kardeli'ye bildirdim (Tito henüz dönmedi). İlettiklerim onu üzdü. Kısaca düşündükten sonra bana, Tito'nun konuşması üzerine yargının, onun gözünde doğru olduğunu açıkladı. Yargımızı onaylayarak, o da, SSCB'nin bu tür ifadelerle daha fazla gözyumamayacağını düşünüyor. Ancak

Tito'nun konuşmasının açıkça eleştirilmesinin, diye düşünüyor Kardeli, Yugoslavya'nın geçirdiği bu zor zamanlarda, Yugoslav komünistleri için ağır sonuçları olacaktır. Ama gelecekte, bu tür ifadelerden kaçınmaya çalışacaklarını söyledi. Ne var ki, bu hatayı tekrarlayacak olurlarsa, SSCB'nin kendilerini eleştirmeye hakkı vardır. Bu tür bir eleştiri onlara yararlı olacaktır. Kardeli, bu haklı eleştiri için size teşekkürlerini iletmemi istedi. Bu eleştirinin kendilerine, çalışmalarını daha iyi şekillendirmelerine yardımcı olacağını ekledi. Mart'taki hükümet açıklamasının içerdiği politik hataların eleştirisi meyvelerini verdi. Kardeli bu eleştirinin de, Parti'nin politik çizgisinin düzeltilmesini yalnızca kolaylaştırabileceğinden emin.

İşlenen hataları (çok dikkatli) tahlil etme çabası içinde olan Kardeli, Parti'de hüküm süren eski "fraksiyonizm" in tasfiyesinde ve halk kurtuluş savaşının örgütlenmesinde Tito'nun çok yararlılık gösterdiğini açıkladı; ama o, Yugoslavya'yı, proletarya devrimi ve sosyalizme doğru genel gelişimin dışında özel bir şey olarak görme eğilimindedir. Üstüne üstlük partideki durum, Merkez Komitesi'nin örgütsel ve politik bir merkez olarak gerçek bir varlık sürdürmemesi biçimindedir. Tesadüfen bir araya geliyoruz, diye açıkladı bana Kardeli ve ad-hoc (gelişigüzel) kararlar alıyoruz. Herkes kendi haline bırakılmıştır. Çalışma stilimiz kötü ve eylemde işbirliği yok. SSCB'nin bizi, sorunlarını bağımsız çözen yabancı bir ülke temsilcileri olarak değil de, gelecekteki bir Sovyet Cumhuriyeti'nin temsilcileri ve Yugoslavya Komünist Partisi'ni Bolşevik Komünist Parti'nin seksiyonu olarak görmesini isterdik, diye sürdürdü Kardeli. Başka bir deyişle, ilişkilerimizin şimdiden, Yugoslavya'nın daha sonra SSCB'ye bağlanması gerektiği gerçeğini hesaba katmasını istiyoruz. Bütün bu nedenlerden dolayı, tüm

açıklığı ve basitliği içinde eleştirilmeyi istiyoruz ve bize danışmanlık etmenizi ve Yugoslavya'nın iç ve dış politikasını en iyi yola yöneltmenizi rica ediyoruz.

Kardeli'ye gerçeklikten hareket edilmesi gerektiği, yani Yugoslavya'nın egemen bir ülke olduğu ve Yugoslavya Komünist Partisi'nin bağımsız bir parti olduğu gerçeğinden hareket edilmesi gerektiği yanıtını verdim. Siz, diye ekledim, sorunları bağımsız biçimde kavramalı, ortaya koymalı ve çözmelisiniz; tavsiyelerimizi sizden esirgemeyeceğiz.”

Yugoslavya'ya ilişkin olarak yükümlülükler üstlendik ve bize başvurdukları her keresinde Yugoslav komünistlerine öneri ve yardım sağlamaktan vazgeçmeyecek şekilde ahlaki yükümlülüklerle sahibiz.

Kardeli yoldaşın, Yugoslavya'yı geleceğin Sovyet Cumhuriyeti olarak ve Yugoslavya Komünist Partisi'ni Bolşevik Komünist Partisi'nin seksiyonu olarak görmesiyle ilgili basit ve doğru olmayan ifadelerine daha fazla girmek istemiyoruz. Burada yalnızca, Yoldaş Kardeli'nin, Tito'nun Lubliyanadaki anti-Sovyetik konuşmasına yönelik eleştirilerine dikkat çekmek ve YKP'nin örgütlenmesinin yetersiz olduğunu göstermek istedik.

5) Yoldaş Cilas'ın anti-Sovyet ifadeleri üzerine, Gizli Servis ve ticari görüşmeler üzerine. 27 Mart tarihli mektubumuzda, Yoldaş Cilas tarafından YKP MK'sının bir oturumunda kullanılan anti-Sovyetik ifadeyi ortaya koyduk; Sovyet subaylarının ahlaki açıdan İngiliz subaylarından daha düşün olduğunu söylemişti. Yoldaş Cilas'ın bu ifadesi, Sovyet ordusunun bazı subaylarının ahlaksızca edimlerine ilişkindi. Ancak böyle bir şey, bir Marksist için, Avrupa halklarını kurtarmış olan sosyalist Sovyet ordusuyla, halkları kurtarmaya değil, ezmeye eğilimli burjuva İngiliz ordusu arasında karşılaştırma yapmak için, sebep teşkil etmese gerek.

13 Nisan 1948 tarihli mektuplarında Tito ve Kardeli yoldaşlar, Cilas'ın asla bu tür bir ifade kullanmadığını, Tito'nun 1945'de bu sorun üzerine sözlü ve yazılı ifadede bulunduğunu ve Stalin yoldaşla SBKP Politbürosu'nun diğer üyelerinin bundan tatmin olduklarını açıkladılar.

Tito ve Kardeli yoldaşların bu iddiası gerçeğe uygun değildir.

Yoldaş Stalin, Tito'ya gönderdiği telgrafta, Yoldaş Cilas'ın açıklamasına şöyle tepki gösterdi:

“Belgrad'ın kurtarılmasından sonra durumunuzun zorluklarını anlıyorum. Ama sizler de, Sovyet hükümetinin, kurbanlardan ve muazzam kayıplardan bağımsız olarak, sizlere yardım etmek için her şeyi yaptığını bilmelisiniz. Belirli olayların ve Kızıl Ordu'da savaşan bazı subayların hatalarının bu kadar abartılmış ve sanki tüm Kızıl Ordu için geçerliymiş gibi genelleştirilmiş olmasına şaşırıyorum. Almanları kovalamanıza yardım eden ve Alman istilacılara karşı mücadelede kanını akıtan bir orduya böyle hakaret etmek doğru değildir. Yoldan çıkmış üyesi olmayan bir ailenin bulunmadığını anlamak zor değildir, ama birinin yoldan çıkmış olması yüzünden tüm aileye hakaret etmek istemek garip olurdu. Eğer Kızıl Ordu üyeleri, Yoldaş Cilas'ın ve ona karşı çıkmayanların, İngiliz subaylarını ahlaki açıdan Sovyet subaylarının üstünde değerlendirdiklerini öğrenirlerse, o zaman bu haksız hakaretlere karşı seslerini yükselteceklerdir.”

Bu mesele, Cilas'ın, Yugoslav delegasyonu ile birlikte Moskova'ya gelmesi, Yoldaş Stalin'den özür dilemesi ve ondan, YKP MK oturumunda ağzından kaçırıldığı üzücü hatayı unutmamasını rica etmesiyle sonuçlandı.

Ne yazık ki Yoldaş Cilas'ın bu hatası rastlantısal değildir.

Tito ve Kardeli yoldaşlar, Sovyetler'i, gizli servisleri için Yugoslav vatandaşlarını kazanmaya çalışmakla suçluyorlar. Şöyle yazıyorlar:

“Sovyet gizli servis organlarının, bizde (yani sosyalizm yönünde gelişen bir ülkede) vatandaşları, kendi hizmetlerine girmesi için kazanmaya çalışmalarını doğru bulmuyoruz. Bunu yalnızca ülkemizin çıkarlarına karşı yönelmiş bir şey olarak algılayabiliriz. Ama önderlerimiz ve Ulusal Güvenlik Örgütü'nün organları buna karşı protesto etmiş olmalarına ve böylesi bir duruma gözyumamayacağımızı açıklamış olmalarına rağmen, bu durum sürüyor. Subaylarımız, çeşitli fonksiyonerler ve yeni Yugoslavya'ya düşmanca duygular besleyen herkes kazanılmaya çalışılıyor.”

Tito ve Kardeli yoldaşların bu iddialarının, Yugoslavya'daki Sovyet işçileri için incitici olduğunu ve gerçeğe uymadığını açıklıyoruz.

Yugoslavya'da çalışan insanlarımızdan; hiç kimseyle konuşmamalarını istemek korkunç olurdu. Sovyet işçileri, Yugoslavya'da neler olup bittiğiyle ilgilenme hakkına sahip olmayan, yalnızca maaşlarını almak için çalışmakla görevlendirilmiş işçiler değil, siyasal olarak gelişmiş insanlardır. Yugoslav vatandaşlarıyla konuşmaları, onlara sorular sormaları, onlardan açıklama istemeleri vs. yalnızca doğaldır. Bu tür konuşmaları, insanları, özellikle yeni Yugoslavya'ya karşı olumsuz duygular besleyenleri, Sovyet gizli servisleri için kazanma girişimi olarak algılamak için, gerçekten Sovyet düşmanı olmak gerekir.

Bu arada, Moskova'ya ya da ülkemizin başka yerlerine gelen Yugoslav yoldaşların, SSCB kentlerini özgürce ziyaret edebilecekleri ve vatandaşlarımızla biraraya gelebilecekleri

vurgulanmalıdır. Yoldaş Cilas son Sovyetler Birliği gezisi vesilesiyle, Moskova'da bir kaç gün kaldıktan sonra, Sovyet yoldaşlarla konuşmak için Leningrad'a gitti. Cilas'tan, Leningrad örgütleriyle konuşmaları hakkında hesap vermesini istemedik. Kendisinin orada Anglo-Amerikan veya Fransız gizli servisleri için değil, ama Yugoslavya'nın yönetici organları için bilgi topladığını varsayıyoruz.

27 Mart tarihli mektuplarında Tito ve Kardeli yoldaşlar, SSCB'yle Yugoslavya arasında ticari ilişkiler sorununa yeniden döndüler, iddialarına göre Yoldaş Krutikov, deyim yerindeyse, Yugoslav temsilcilerle ticari görüşmelerin devamından caydı. Saptadığımızı göre, Yoldaş Krutikov, ona atfedilen bu haberi yalanlamıştır. Bu nedenle sorunu halledilmiş olarak değerlendiriyoruz ve soruna tekrar geri dönmeyi düşünmüyoruz.

6) YKP MK Politbürosu'nun, Yugoslavya'da sınıf mücadelesi sorununa ilişkin doğru olmayan politik çizgisi üzerine. Yugoslavya'da sınıf mücadelesi ruhunun politikada hissedilmediğini ve köylerle kentlerde kapitalist unsurların geliştiğini daha önce bir kez yazmıştık.

Tito ve Kardeli yoldaşlar bunu yadsıyor ve bizim saptamamızı YKP'ye hakaret olarak değerlendiriyorlar, fakat soruyu bizzat yanıtlamaktan kaçınıyorlar.

Bu yoldaşların gerekçeleri, Yugoslavya'da gerçekleşmiş olan sosyal dönüşüm üzerine bir açıklamayla sınırlıdır. Ama bu çok az. Bu yoldaşlar, kapitalist unsurların artışı yadsıyorlar, bunu yaparken, kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde sınıf mücadelesinin, Marksizm-Leninizmin öğrettiği gibi keskinleşmediği, tersine, kapitalizmden sosyalizme barışçı geçiş çürük teorisini propaganda eden Buharin tipi oportünistlerin iddia ettiği gibi söneceğinden hareket ediyorlar.

Sosyalist Ekim devriminden sonra Sovyetler Birliği'nde, köklü sosyal dönüşümlerin gerçekleştiğini kimse yadsıyamaz.

Fakat SBKP buradan, ÷lkemizde sınıf m¼cadelesinin zayıfladığı sonucunu hiç bir zaman çıkarmamıştır; ne de kapitalist unsurların bir çoğalma tehlikesinin mevcut olmadığını varsaymıştır. 1920/21’de Lenin şu açıklamayı yapıyordu: “K¼çük köylü toprak m¼lkiyetinin var olduğu bir ÷lkede yaşadığımız sürece, Rusya’da kapitalizm için ekonomik temel kom¼nizm için olduğundan daha sağlam kurulmuştur”, çünkü “k¼çük köylü üretimi kapitalizmi ve burjuvaziyi durmaksızın, her gün, her an, kendiliğinden ve muazzam boyutlarda üretir.” Bilindiğı gibi Ekim Devrimi’nden sonraki onbeş yıl boyunca, kırdaki kapitalist unsurları gemlemek ve sonra Kulakları da tasfiye etmek için hangi önlemlerin alınması gerektiğı sorunu gündemden hiç kalkmamıştır. Yugoslavya’da sosyalizmin inşası için temel koşulların yaratılmasında SBKP’nin bu deneyimini küçümsemek, kendini büyük bir tehlikeye maruz kılmak ve Marksistler için dayanılmaz bir durum yaratmak anlamına gelir. Çünkü sosyalizm yalnızca kentte ve sanayide değil, bilakis kırdaki ve tarımda da gerçekleştirilmek zorundadır.

YKP önderlerinin, kırdaki sınıf mücadelesi ve kapitalist unsurların ezilmesi sorunundan kaçmaları bir rastlantı değildir. Mesele daha da ileri gidiyor: Yugoslav liderlerin konuşmalarında, kırdaki sınıf ayrışması sorunu sessizce geçiştiriliyor. Köylüler bir bütün olarak değerlendiriliyor ve kırdaki kapitalist unsurların artması dolayısıyla ortaya çıkan zorlukların üstesinden gelebilmek için, Parti seferber edilmiyor.

Ancak kırdaki politik durum, Yugoslavya’daki bu sakinliğı ve bu lütufkârlığı asla haklı çıkarmıyor. Yugoslavya’da toprağın ulusallaştırılmamış olması, özel m¼lkiyetin, toprağın satın alınması ve satılmasının varlığı, toprağın büyük bölümlerinin Kulakların elinde yoğunlaşmış olması gündelikçi sisteminin egemen olması, vs.—bütün bu olgular bakımından, eğer sosyalizmin gerçekleştirilmesinin karşısında duran temel

güçlükler karşısında savunmasız hale getirilmek istenmiyorsa, Parti'nin, sınıf mücadelesini dondurma ve sınıf çelişkilerini yumuşatma ruhuyla eğitilmemesi gerekir. Bu biçimde YKP, kapitalizmden sosyalizme barışçıl geçiş şeklindeki kokuşmuş oportünist teorisiyle—bu teori Bernstein, Vollmar ve Buharin'den alınmıştır—uyuşturulmaktadır.

Marksizm-Leninizm, kapitalizmin tasfiyesinde ve sosyalist toplumun inşasında, işçi sınıfının öncü rolü anlayışından hareket ederken, Yugoslavya Komünist Partisi'nin ünlü liderleri bambaşka bakış açıları geliştiriyorlar. Tito yoldaşın, Kasım 1946'da Zagreb'te yaptığı konuşmasından şu bölümü alıntılanak yetebilir (“Borba” 2 Kasım 1946):

“Köylülere, devletimizin temel dayanakları olduklarını söylememizin nedeni, onların oylarını kazanmak değil, bilakis gerçekte durumun böyle olduğunu bilmemizdir ve onların da bu gerçeğin bilincine gittikçe daha fazla varmaları içindir.”

Bu tutum Avrupa'da, yani halk demokrasisi ülkelerinde de köylülerin değil, işçilerin en ilerici ve kararlı-devrimci sınıfı temsil ettiklerini söyleyen Marksizm-Leninizmle bütünüyle çelişki içindedir. Köylülüğün çoğunluğu, yani yoksul ve orta köylüler ilerici ve devrimci olabilir, ya da öncü rolü devam eden işçi sınıfıyla bağ içinde artık ilerici ve devrimcidir. Ancak Yoldaş Tito yukarıdaki alıntıda işçi sınıfının öncü rolünü yadsıyor, evet hatta, köylülerin—Kulakların da—yeni Yugoslavya'nın en sağlam temeli olduklarını açıklıyor. Görüldüğü gibi bu noktada, Marksist-Leninistlere değil, küçük-burjuva politikacılara yakışan bir bakış açısı ifadesini buluyor.

7) YKP MK Politbürosu'nun, Parti ile Halk Cephesi arasındaki ilişkiyle bağıntılı

doğru olmayan politikası üzerine. Tito ve Kardeli yoldaşlar, Yugoslavya'da öncü güç olarak Komünist Parti'nin değil, Halk Cephesi'nin görüldüğü saptamamızı reddediyorlar. Halk Cephesi'nin tüm kararlarının aslında Parti kararları olduğunu, ama şu ya da bu kararın, bir Parti konferansında ortaya çıktığını vurgulamayı uygun görmediklerini açıklıyorlar.

Yugoslav yoldaşların temel hatası burada yatıyor. Parti'nin öncü güç olduğunu ve Halk Cephesi'ni yönetenin o olduğunu ve tersine olmadığını, açıkça açıklamaktan korkuyorlar.

Marksizm-Leninizmin görüşlerine göre KP, işçi sınıfının en üst örgüt biçimidir; Parti, bütün diğer örgütlerin üstündedir, hatta Sovyetler Birliği'nde Sovyetler'in üstünde, Yugoslavya'da Halk Cephesi'nin üstündedir. Parti yalnızca işçi sınıfının en iyi unsurlarını kendinde topladığı için değil, bilakis, onun temelinde tüm diğer işçi örgütlerini yönlendirdiği özel bir programa, özel bir politikaya sahip olduğu için de bütün bu örgütlerin üstündedir. Ancak YKP MK Politbürosu, bunu işçi sınıfına ve Yugoslav halkına açıkça doğrudan doğruya söylemeye korkuyor. Eğer bu gerçek ortaya çıkmazsa, diğer partilerin güçlerini geliştirmeleri ve mücadele etmeleri için neden kalmayacağını düşünüyor. Anlaşılan Tito ve Kardeli yoldaşlar, bu ucuz hileyle tarihi gelişme yasalarını ortadan kaldırmayı, sınıfları ve tarihi aldatmayı başarabileceklerini düşünüyorlar. Bu bir hayaldir. Düşman sınıflar olduğu sürece bunlar arasında mücadeleler de olacaktır ve bu mücadele sürdükçe, işçi sınıfının çeşitli gruplarının ve partilerinin mücadelesi de desteklenmek zorundadır.

Lenin, Parti'nin işçi sınıfının elindeki en güçlü silah olduğunu söyledi. Fonksiyonerlerin görevi bu silahı sıkı tutmak ve her zaman uyanık kalmaktır. Ama Parti'nin bayrağını gizleyen ve Parti'nin öncü rolünü halk önünde vurgulamak istemeyen Yugoslav yoldaşlar, işçi sınıfının bu silahını köreltiyorlar. Düşmanın, Yugoslav yoldaşların bu hilesi sonucu mücadeleden vazgeçeceğini varsaymak gülünçtür. Düşmana

karşı mücadele etmek için Parti her zaman tetikte olmalıdır; düşmanın legal ya da illegal güçlerini örgütlemekten vazgeçeceğini iddia ederek, Parti uyuşturulmamalı ve bayrağı gizlenmemelidir.

Yugoslavya'da KP'nin rolünün sınırlanmasında çok ileri gidildiği görüşüdeyiz. Yugoslavya'da Halk Cephesi'yle Parti arasındaki karşılıklı ilişkiler yanlıştır. Halk Cephesi'ne çok farklı sınıf unsurlarının girdiği göz önünde tutulmalıdır: Kulaklar, tüccarlar, küçük sanayiciler, burjuva aydınlar vs..., aynı şekilde çeşitli yönelimlerin çeşitli politik grupları, belirli burjuva partileri de buna dahil. Yugoslavya'nın siyasi arenasında Halk Cephesi'nin tek başına görünmesi, Parti'nin ve onun örgütünün kendi adı altında ortaya çıkmaması durumu, ülkenin politik yaşamında Parti'nin rolünü azaltır ve kitlelerin güvenini artan oranda kazanma ve görüşleriyle programının açık propagandasıyla, açık politik çalışmayla gittikçe daha büyük işçi kitlelerini etkinlik alanına çekme görevine sahip politik bir güç olma özelliğine zarar verir.

Tito ve Kardeli yoldaşlar, Parti'nin yalnızca düşmana karşı açık mücadele içinde gelişebileceğini, YKP MK Politbürosu'nun kurnazlıklarının ve manevralarının, Parti kadrolarının mücadeleyle eğitiminin yerini tutmayacağını unutupuyorlar. Yugoslav liderlerin YKP'nin Halk Cephesi'ninkinden farklı bir programa sahip olmadığı yönündeki inatçı reddi, onların Marksist-Leninist parti anlayışından çok uzaklaşmış olduğunun bir kanıtıdır. Bizce burada, YKP'yi tasfiye eğilimlerinin artma tehlikesi vardır; bu eğilimler yalnızca KP'nin varlığını tehdit etmiyor, bilakis Yugoslavya Federal Halk Cumhuriyeti'nin yozlaşma tehlikesini de içeriyor.

Tito ve Kardeli yoldaşlar, Marksist parti kitlelerinin, Parti dışında kitle örgütleri içinde erimesine ilişkin Menşevik yanılığlara 40 yıl önce düşüldüğünü ve bunların YKP MK Politbürosu'yla hiçbir ortak yanı olmadığını söylüyorlar. Tito

ve Kardeli yoldaşlar bunda yanılıyor. Kuşkusuz bu iki örnek arasında teorik ve politik bir bağıntı vardır, çünkü aynı 1907 yılında Menşevikler gibi, Tito ve Kardeli yoldaşlar 40 yıl sonra Marksist Parti'ye, bütün diğer kitle örgütlerinden daha yüksek bir değer ve bunun sonucu olarak öncü bir rol tanımayarak onu küçük düşürüyorlar. Fark yalnızca, Menşeviklerin bu hatayı 1906/07 yıllarında, YKP MK Politbürosu'nun ise şimdi, yani 40 yıl sonra işlemesinden ibarettir.

8) YKP içinde endişelendirici durum üzerine. Tito ve Kardeli yoldaşlar, YKP'de yarı illegal bir durumun egemen olduğu ve Parti içinde demokrasi, seçim sistemi, eleştiri ve özeleştiri vs. olmadığı saptamamızı reddediyorlar. YKP MK üyelerinin çoğunluğunun atanmış olmadığını yazıyorlar. MK, 1940 yılında 5. Kongre'de seçilmişti. O zaman 31 üyeden ve 10 yedekten biraraya gelmişti. Merkez Komitesi'nin 10 üyesinin ve altı yedeğinin savaş sırasında yaşamını yitirdiğini ve 2 MK üyesinin Parti'den ihraç edildiğini ekliyorlar; şimdi MK 26 üyeden oluşuyor bunlardan 19 üye adı geçen kongrede seçilmiş ve 7 üye atanmıştır.

Bu gerçeği ifade etmiyor. Komintern arşivlerine göre Aralık değil Ekim 1940'da yapılan 5. Kongre, 31 MK üyesi ve 10 yedek değil, 22 MK üyesi ve 16 yedek seçti. 1940 Ekim sonunda Yoldaş Valter (Tito) Belgrad'dan şöyle yazıyordu:

“Dimitrov yoldaşa. 19 - 23 Ekim arasında YKP'nin 5. Kongresi yapıldı. Ülkenin her kesiminden 101 seçilmiş delege mevcuttu. 2'si kadın 22 üyeden ve 16 yedekten oluşan MK seçildi. Tam bir birlik egemendi.

İmza: Valter.”

MK'nın 22 üyesinden 10'u yaşamını yitirdiyse, geriye 12 kalır. 2 kişi de ihraç edildiğine göre, geriye 10 kalmıştır. Tito ve Kardeli yoldaşlar MK'nın şimdi 26 üyeden oluştuğunu

açıklıyorlar; bu, MK'da 10 seçilmiş ve 16 atanmış üye bulunduğu anlamına gelir. Ya üyelerin çoğunluğu atanmıştı. Aynı şey, atanmış ve seçilmemiş olan yerel fonksiyonerler için de geçerlidir.

Böylesi bir durumda, Parti içi demokrasiden elbette ki sözedilemez. Örneğin Yoldaş Yuyoviç'in YKP MK oturumunda, YKP MK Politbürosu'nun SBKP MK'sına yanıt taslağını onaylamadığını açıklaması, onu YKP MK'sından hemen ihraç etmeye yetmiştir. Polis Bakanı'nın aynı zamanda MK Kadro Sekreteri, veya Tito ve Kardeli yoldaşların dediği gibi, YKP MK Örgütlenme Sekreteri olması rastlantı değildir.

9) YKP MK önderlerinin kendini beğenmişliği ve hatalarına ilişkin yanlış yaklaşımları üzerine. Tito ve Kardeli yoldaşların yazısından, YKP MK Politbürosu'nun çalışmasında hataların varlığını aynen, dar bir parti kadroları çevresinde iftira seferberliği yürütüldüğünü ve SSCB'nin emperyalist bir devlet olarak yozlaştığından söz edildiğini reddettikleri gibi, tümüyle reddettikleri ortaya çıkıyor. YKP MK'sının, Yuyoviç ve Hebrang yoldaşların yanlış bilgilerinin ve iftiracı verilerinin kurbanı olduğuna inanıyorlar. YKP MK'sının yaptığı hataların değil, SBKP MK'sını yanıltan Yuyoviç ve Habrang yoldaşların yanlış bilgilerinin sözkonusu olduğunu iddia ediyorlar. Yuyoviç ve Hebrang yoldaşların cezalandırılmasıyla, her şeyin yeniden yoluna gireceğini düşünüyorlar.

Tito ve Kardeli yoldaşların bu yorumun doğruluğuna inanmadıklarından eminiz; bununla yalnızca, Sovyet-Yugoslav ilişkilerinin kötüleşmesinin sorumluluğundan kurtulmak ve sorumluluğu Sovyetler Birliği'nin üstüne yıkmak istiyorlar.

Tito ve Kardeli yoldaşların, SBKP MK'sı ve onun Yugoslav yoldaşların hatalarına yönelik eleştirileri karşısında bu tutumunun yalnız düşüncesizce ve yanlış değil, bilakis son derece parti düşmanı da olduğu görüşündeyiz.

Eğer Tito ve Kardeli yoldaşlar gerçekten korkmak yerine, gerçeklerle ilgilenselerdi, o zaman şunu ciddi şekilde düşünmeleri gerekirdi:

a) Polonya, Çekoslovakya, Macaristan, Romanya, Bulgaristan ve Arnavutluk üzerine bilgiler neden doğru çıkar ve bu ülkelerin Komünist Partileriyle hiçbir çatışmaya yol açmazken, Yugoslavya'dan bilgilerin, Yugoslav yoldaşlarının görüşüne göre “tarafli” olduğu ortaya çıkmış ve anti-Sovyetik açıklamalar ve SBKP MK'sına karşı düşmanca bir tavır için neden oluşturmuştur?

b) Sovyet-Yugoslav ilişkileri bozulmuş ve sürekli kötüleşirken, SSCB'yle halk demokrasisi ülkeleri arasındaki dostça ilişkiler neden geliyor ve sağlamlaşıyor?

c) Hatalarını reddetmeyi inatla sürdüren YKP MK Politbürosu tecrit edilmiş kalırken, halk demokrasisinin komünist partileri, SBKP MK'sının 27 Mart tarihli mektubuyla dayanışma içinde olduklarını neden açıklamıştır?—Bu bir rastlantıya mı dayanır?

YKP MK Politbürosu'nun hatalarını açığa çıkarmak için, Yuyoviç ve Hebrang gibi yoldaşların bilgilerine dayanmak gerekmez. Örneğin Tito, Kardeli Cilas ve diğerleri gibi YKP'li yönetici yoldaşların, basında yayınlanmış olan resmi açıklamaları bütünüyle yeterlidir.

Sovyetler Birliği'nde, Hebrang yoldaştan hiçbir bilgi edinmediğimizi açıklıyoruz. Yuyoviç yoldaşın Belgrad'da Sovyet elçisi Lavrentyev yoldaşla, yaptığı konuşmanın, Yugoslav liderlerin basında yayınlanmış olan anti-Sovyetik konuşmalarının içerdiğinin onda birini bile içermediğini açıklıyoruz. Bu yoldaşlara karşı girişilen zor tedbirleri yalnızca yasadışı ve parti içi demokrasi ilkelerine aykırı değildir, aynı zamanda Yugoslav komünistlerinin Sovyet elçisiyle konuşmasını ağır bir suç olarak gören Yugoslav liderlerin anti-Sovyet tutumunun bir kanıtıdır da.

Yugoslav önderlerinin Sovyet-Yugoslav ilişkilerinin kötüleşmesinde üzerlerine düşen sorumluluktan kaçma çabalarının altında, bu yoldaşların hatalarını kabul etmekten kaçınma isteği ve SSCB'ye karşı düşmanca politikalarını sürdürme niyeti yattığı görüşündeyiz.

Ne yazık ki, YKP liderlerinin hatalarını itiraf etmekten ve onları düzeltmekten kaçınarak, Lenin'in talimatlarını en kötü biçimde çiğnediklerini saptamak zorundayız.

Aynı zamanda, İtalyan ve Fransız komünist partilerinin liderlerinin, Yugoslav liderlerinden farklı olarak, dokuz komünist partinin konferansında hatalarını dürüstlikle kabul ederek ve titizlikle düzelterek, görevlerinin doruğunda olduklarını gösterdiklerini vurgulamalıyız, böylece partilerine saflarını sıklaştırması kadrolarını eğitmesi için yardımcı oldular.

YKP Politbürosu'nun hatalarını kabul etmeyi reddetmesinin nedeni bizce, Yugoslav liderlerin abartılı gururudur. Başarıları başlarını döndürdü; gururlandılar. Hatta bu gururla övünüyorlar ve bunun kendilerini batırabileceğini kavramıyorlar.

Lenin şöyle diyor: “Şimdiye dek yok olan tüm devrimci partilerde bunun gerçekleşmesi, bunların gururlu olmaları ve zaaflarından söz etmekten korkmaları, güçlerinin aslında neden oluştuğunu bilmemeleri yüzünden olmuştur. Ama biz yenilmeyeceğiz, çünkü zaaflarımız hakkında konuşmaktan korkmuyoruz ve onları yenmeyi öğreneceğiz.”

Ne yazık ki, Yugoslav liderlerin asla alçakgönüllülükten muzdarip olmadıklarını ve öyle aşırı büyük olmamasına rağmen başarılarından başlarının döndüğünü saptamak zorundayız.

Tito ve Kardeli yoldaşlar, mektuplarında YKP'nin kazanımlarından ve başarılarından söz ediyorlar ve SBKP MK'sının bunları şimdi sessizce atlarken, eskiden takdir

ettiğini söylüyorlar. Bu doğru değil. YKP'nin kazanımlarını ve başarılarını kimse inkâr edemez; bu konuda kesinlikle kuşku yok. Ama bunların Polonya, Çekoslovakya, Macaristan, Romanya, Bulgaristan ve Arnavutluk'unkilerin daha az olmadığı kabul edilmelidir. Ancak bu partilerin liderleri alçakgönüllü davranıyorlar ve övünmelerini kulakları yırtan çığırkanlıkla tüm dünyaya yayan Yugoslav önderler gibi, başarılarını yüksek sesle bağırıyorlar.

Fransız ve İtalyan Komünist Partileri'nin devrim için kazanımlarının YKP'ninkinden daha az değil, hatta daha çok olduğu da vurgulanmalıdır. Fransız ve İtalyan Komünist Parti'lerin şu anda YKP'den daha az başarılı oldukları doğrudur, ama bu YKP'nin özel karakteriyle açıklanamaz, Yugoslav partizanların genel kurmayının Alman paraşütçü birlikleri tarafından yok edilmesinden sonra Yugoslavya'da Halk Kurtuluş Hareketi bir kriz geçirirken Sovyet Ordusu'nun Yugoslav halkının yardımına gelmesiyle, Alman işgal gücünün direnişini kırması ve Belgrad'ı kurtarmasıyla ve böylece Yugoslav Komünist Partisi'nin iktidarı ele geçirmesini sağlayan koşulları yaratmasıyla açıklanabilir. Ne yazık ki Sovyet ordusu, Fransız ve İtalyan Komünist partilerine aynı yardımı gösterememiştir. Eğer Tito ve Kardeli yoldaşlar bunu düşünürlerse, başarılarıyla bu kadar patırtı koparmaz, bilakis daha alçakgönüllü ve ölçülü davranırlardı.

Yugoslav liderlerde alçakgönüllülük eksikliği, kendilerine ait olmayan kazanımları üstlenmelerine kadar varıyor. Örneğin savaş bilimi sorununu ele alalım. Marksist savaş bilimini, savaşın düzenli birlikler, partizan bölükleri ve ulusal asilerin ortak eylemi olarak görülmesini öngören yeni bir teoriyle tamamladıklarını tüm dünyaya kabul ettirmek istiyorlar. Ancak bu sözümona teori çok eskidir ve Marksist savaş bilimi için asla yeni bir şey değildir. Bilindiği gibi Bolşevikler, düzenli birliklerin, partizan müfrezelerinin ve ulusal ayaklanmaların böylesi kombine eylemlerini, Rusya'da

tüm İç Savaş döneminde (1918-21) kullanmışlardı, hem de Yugoslavya'da olduğundan çok daha büyük boyutlarda. Ama Bolşevikler, bu yöntemin kullanımıyla savaş-bilimsel bir yenilik yürürlüğe koyduklarını hiçbir zaman iddia etmediler. Hiçbir zaman böyle bir şey iddia etmediler, çünkü aynı yöntem kendilerinden çok önce, 1812 yılında, Napolyon'un birliklerine karşı, Mareşal Kutusov tarafından kullanılmıştı.

Ve Mareşal Kutusov da bu yöntemi bulduğunu iddia etmemişti, çünkü ondan önce 1808'de İspanyollar bunu Napolyon birliklerine karşı kullanmışlardı. Bu söylenenlerden, Yugoslav liderlerin, gerçekte 140 yıl eski olan birşeyi, askeri-bilimsel bir yenilik olarak gördükleri ve gerçekte İspanyolların hakkı olan bir kazanımı üstlendikleri ortaya çıkıyor.

Ayrıca, liderlerin geçmiş kazanımlarının, aynı liderlerin bugün ağır hatalar işleyebilmelerini dışalamadığı göz önünde tutulmalıdır. Geçmiş kazanımlar yüzünden bugünkü hatalara göz yumulmamalıdır. Troçki de zamanında devrim için yararlılıklar gösterdi, ancak bu, Troçki'nin daha sonra işlediği ve onu Sovyet düşmanlarının kampına götüren ağır oportünist hatalarına SBKP MK'sının göz yumabileceği anlamına gelmez.

Tito ve Kardeli yoldaşlar mektuplarında, Sovyet-Yugoslav çatışmasına neden olan sorunları yerinde denetleyebilmek için SBKP MK temsilcilerinin Yugoslavya'ya gönderilmesini öneriyorlar. Böyle bir davranışı doğru görmüyoruz, çünkü sözkonusu olan bazı olayların incelenmesi değildir, bilakis ilkel ayrılıklar sözkonusudur.

Sovyet-Yugoslav ayrılığı meselesi, bilindiği gibi, Enformasyon Bürosuna sahip olan dokuz komünist partinin Merkez Komiteleri'nin yetkisine girer. Diğer komünist partileri bu incelemenin dışında tutmak doğru olmaz. Bu yüzden, sorunun, Enformasyon Bürosu'nun en yakın oturumunda incelenmesini öneriyoruz.

İmza : SBKP MK

Moskova 4 Mayıs 1948

**SBKP MERKEZ KOMİTESİ'NİN
YUGOSLAVYA KOMÜNİST PARTİSİ
MERKEZ KOMİTESİNE MEKTUBU,
Moskova 22 Mayıs, 1948**

Tito ve Kardeli yoldaşlar tarafından imzalanmış 17 ve 20 Mayıs 1948 tarihli mektuplarınızı aldık. SBKP MK'sı, YKP liderlerinin bu iki mektupla, zararlı ve tehlikeli karakterlerini SBKP MK'sının, 4 Mayıs 1948 tarihli mektubunda ortaya serdiği, göze batıcı ve ilkesel hataları daha da kötüleştirdiği kanısındadır.

1) Tito ve Kardeli yoldaşlar, kendilerini eşit haklara sahip hissetmediklerinden, sorunun Enformasyon Bürosu tarafından karara bağlanmasını kabul etmelerinin mümkün olmadığını yazıyorlar.

SBKP MK'sı, bu saptamanın, bir nebze bile gerçek içermediği görüşündedir. Enformasyon Bürosu'nun bağrında YKP için hak eşitsizliği mevcut değildir. Herkesin bildiği gibi, Enformasyon Bürosu'na üye her parti, faaliyeti üzerine Büro'ya hesap vermek zorundadır, aynı şekilde, her parti, diğer partileri eleştirme hakkına sahiptir.

Bilindiği gibi İtalyan ve Fransız yoldaşlar, Enformasyon Bürosu'nun ilk oturumu vesilesiyle, diğer partilere hatalarını eleştirme hakkını tanıdılar ve gerekli sonuçları çıkararak, bu eleştiriyi Bolşevik tarzda karşıladılar. Bilindiği gibi, Fransız ve İtalyan yoldaşların hatalarını eleştirme olanağından Yugoslav yoldaşlar da yararlandılar. Yugoslav yoldaşlar şimdi, Enformasyon Bürosu içinde saptanmış olan düzenin tasfiyesini talep ederek, böylesine keskin bir dönüşü neden yapıyorlar? YKP ve onun yönetimi için ayrıcalıklı bir konum istedikleri için. Ama bu tutumun eşit haklarla bir ilgisi yoktur.

2) 17 Mayıs tarihli mektuplarında Tito ve Kardeli yoldaşlar, SBKP MK'sı tarafından öne sürülen, YKP önderliğinin hatalarının eleştirisinin, yanlış bilgi üzerinde yükseldiğini yineliyorlar.

Ancak Yugoslav yoldaşlar, iddialarına dayanak olarak hiçbir kanıt sunmuyorlar. Bu yüzden boş bir açıklama vermekten başka hiçbir şey yapmıyorlar ve Tito'yla Kardeli esas sorunlara ilişkin eleştiriden kaçmak istemediklerini iddia etmelerine rağmen, SBKP MK'sının eleştirisi yanıtız kalıyor. Kendilerini haklı çıkarmak için hiçbir şey söyleyememeleri mümkündür...

Yalnızca iki olasılık vardır: Ya YKP MK Politbürosu hatalarının ağırlığının bilincindedir, fakat bunları SBKP'den gizlemeye ve onu yanıltmaya çalışmaktadır; bu yüzden, bu hataların varolmadığına ilişkin bir sürü hikaye anlatmakta ve sorumluluğu, SBKP MK'sına yanlış bilgi verdiği ileri sürülen suçsuzların üstüne yıkmaktadır. Ya da Politbüro hatalarından dolayı Marksizm-Leninizm'den uzaklaştığını gerçekten anlamıyor; fakat o zaman YKP Politbürosu'nun Marksizmle ilgili cahilliğinin gerçekten çok büyük olduğu kabul edilmelidir.

3) Tito ve Kardeli yoldaşlar, SBKP MK'sının doğrudan sorularını yanıtlamaktan kaçınır ve kendi hatalarını, inatçılıklarıyla ve onları kabullenmeyi ve düzeltmeyi reddetmeleriyle daha da kötüleştirirken, SSCB'ye ve Marx, Engels, Lenin ve Stalin anlayışlarına sadakatlerini eylemleriyle kanıtlayacaklarına bizi iknaya çalışıyorlar. Olup biten bunca şeyden sonra, onların sözlerine inanmak için hiçbir nedenimiz yok. Tito ve Kardeli yoldaşlar, SBKP MK'sına daha önce de sık sık, yerine getirmediği sözler verdiler. Mektuplarına—özellikle sonuncusuna—dayanarak, YKP MK Politbürosu'nun ve öncelikle Tito yoldaşın, özellikle son zamanlarda yürüttükleri anti-Sovyetik ve anti-Rus güncel politikaları

dolayısıyla, SBKP'nin ve SSCB hükümetinin onlara duydukları güveni yıkmak için her şeyi yaptıklarının bilincinde olması gerektiğinden emin olabildik.

4) Tito ve Kardeli yoldaşlar böylesine zor bir durumda bulunmaktan üzüntü duyuyorlar ve Yugoslavya için bunun sonuçlarının ağır olacağını açıklıyorlar. Bu doğru; ama bu durumun suçlusu, hatalarını halkın yararına görmek ve düzeltmek yerine, kendi prestijlerini ve hırslarını, Yugoslav halkının çıkarlarının üstüne koyan YKP'nin diğer Politbüro üyeleriyle birlikte, yalnızca Tito ve Kardeli yoldaşlardır. Yugoslav halkı için o kadar tehlikeli olan hatalarını inatla reddediyorlar.

5) Tito ve Kardeli yoldaşlar, YKP MK'sının Enformasyon Bürosu'nun oturumuna katılmaktan vazgeçtiğini ve YKP içindeki durum sorununu, bu Büro önünde anlatmayı reddettiğini açıklıyorlar. Eğer kesin kararınız böyleyse o zaman bu, Enformasyon Bürosu önünde söyleyecek bir şeyiniz olmadığı, suçunuzu gördüğünüz ve kardeş partilerin önüne çıkmaktan korktuğunuz anlamına geliyor. Daha da ötesi: Enformasyon Bürosu önüne çıkmayı reddetmek, YKP MK'sının, halk demokrasilerinin ve SSCB'nin birleşik uluslararası cephesinden ayrılmaya giden bir yola adım attığı ve Yugoslav halkını şimdi bu birleşik cepheye ihanete hazırladığı anlamına geliyor. Enformasyon Bürosu, birleşik uluslararası cephenin temelini oluşturduğundan, bu politika, işçi sınıfının uluslararası dayanışma eserine ihanete yol açar ve milliyetçilik tavrına geçişi oluşturur. İşçi sınıfına karşı düşmanca bir tutumu temsil eder.

YKP MK temsilcilerinin, Enformasyon Bürosu'nun gelecek oturumuna katılıp katılmamalarından bağımsız olarak, SBKP MK'sı, Enformasyon Bürosu'nun gelecek birleşiminde, YKP içindeki durumun incelenmesinde ısrar ediyor.

SBKP MK'sı, Enformasyon Bürosu'nun, Haziran'ın ikinci yarısında toplanmasını öneren ek ve Macar yoldaşlarla hemfikir olduğunu açıklıyor.

Moskova, 22 Mayıs 1948

İmza : SBKP MK